

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๙

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี้วันพระ วันพระ วันโกนแสวงหาบุญกุศลใส่หัวใจของตน เป็นผู้ที่
ฉลาด

หาบาปหากรรมใส่หัวใจของตนมันทุกข์มันยาก เวลาหาบุญหากุศลใส่หัวใจของตน ไม่มี
ไทยทานอะไรทั้งสิ้น อนุโมทนา เช่น วันนี้วันพระ ยกมือขึ้นจกระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ นันนะบุญกุศลมหาศาล บุญกุศลมหาศาลเพราะอะไร เพราะเราระลึกถึงพระพุทธเจ้า

“ในบรรดาสัตว์สองเท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด”

ในบรรดาสามโลกธาตุนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ถึงที่มาที่ไปของสัตว์โลกทั้งสิ้น แล้วรู้ถึงวิธีแก้ไข ไขวิธีแก้ไขนี้แหละที่คนไม่รู้
แล้วคนฉ้อฉล เอาแต่กิเลสมาแสดงใจ ไม่เอาธรรมมาแสดงใจ

วันพระๆ เวลาทำบุญกุศลมหาศาลคือหล่อพระพุทธรูป แล้วหล่อพระพุทธรูปนี้ให้ศรัทธา

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านหาพระในใจ พระในใจของตนเห็นไหม สิ่งที่เป็นนามธรรม
เราไม่มีไทยทานใดๆ ทั้งสิ้น ยกมือระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์เป็นบุญกุศลมหาศาล

เพราะจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ นี่เป็นสิ่งทึ่มหัตถ์จรรย เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะ
สิ่งมีชีวิตคือต้องมีจิต จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หาพระในใจของตน

ถ้าหาพระในใจของตน หายใจเข้านี้พุท หายใจออกนี้โก นี่ระลึกถึงพระนามขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทโธฯ จนหัวใจของเรากลมกลืนกัน เราใกล้ชิดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากขึ้น เราพุทโธฯ จนใจเราเป็นพุทโธเสียเอง

พุทโธเสียเองคือมันพุทโธไม่ได้ไง มันเป็นเสียเอง มันไม่ต้องอาศัยสิ่งภายนอก

แต่เพราะมันไม่รู้จักจะหาพระในใจของตน ต้องหาสิ่งภายนอก คือหาพุทธานุสติ อัมมานุสติ สังฆานุสติ สติระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงฯ แล้วถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่แหละพระในใจ

แล้วพระในใจของตนเป็นอย่างไรละ

พวกพิธีกรรมทั้งหลาย ก็ว่าพระต้องตั้งโต๊ะหมู่บูชา ต้องตั้งพระให้ถูกต้อง เวลาตักบาตรฯ ต้องตักบาตรถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ตักบาตรถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว แล้วก็ตักบาตรถึงสมมุติสงฆ์ แล้วเวลาเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา พอจิตใจของคนไปรู้ไปเห็นอะไร นั่นพระของเขา พระของเขานะ โอ้โฮ! เพชรนิลจินดานะ พระของเขามันเป็นพระมหัศจรรย์นะ

ส่งออกทั้งนั้นนะ

เวลาแนวทางการฝึกหัดปฏิบัติ บอกว่าให้ตั้งพระไว้บนศีรษะ ให้ตั้งพระไว้ตรงหน้าผาก แล้วระลึกพุทโธฯ ใจ แล้วพระของคนเป็นพระแก้ว เป็นพระทองเหลือง เป็นพระทองคำ เป็นพระมหัสจรรย์

แต่ความจริงแล้ว จิตเป็นผู้รู้ทั้งสิ้น จิตส่งออกไปรู้ไปเห็น เห็นนิมิตทั้งนั้นนะ แต่ถ้าตัวมันเป็นจริงฯ ขึ้นมา ตัวของมันเป็นพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หาพระในหัวใจของตน

หาพระในหัวใจของตนนะ มันจะมีความสุขความสงบในหัวใจของตน แล้วมันมีบุญกุศลในหัวใจของตน จะไปไหนก็กล้าหาญ สิ้นเสน สุคติ ยนฺติ มีศีลมีธรรมขึ้นมา เข้าสังคมไหนก็ได้ เพราะมือเราไม่มีแผล ถ้าไม่มีศีลมีธรรม เข้าไปที่ไหนก็ตื่นกลัวไปทั้งนั้นนะ กลัวเขาจะรู้ความบกพร่องของเรา กลัวจะรู้ความผิดพลาดของเรา ใ้หาพระในใจของตนก็กลัวจะเห็นพระของเรา

จะเห็นได้อย่างไร มันเป็นนามธรรมนะ

แต่ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมาก่อนแล้ว ครอบครัวของมารม้นร้ายกาจนัก ครอบครัวของมารม้นมีปู่ของมัน มีลูกสาว ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง มีเหลน มีหลานของมัน มันจรมมาๆ จรมมาที่ไหน

จรมมาให้เห็นพระแตกต่างหลากหลายกันไป ให้เห็นพระตามกิเลสที่มันบ่อนให้ ให้เห็นพระตามกิเลสที่มันตบแต่งให้ ให้เห็นพระอย่างนั้นนะ แล้วเราก็ตื่นเต้นๆ ภาวนาแล้วรู้เห็นใน

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนนะ เครื่องอยู่ของใจๆ ให้ทำความสงบสุขของใจเข้ามา ก่อน ถ้ามีความสงบเข้ามาของใจ มันจะผ่านพญามารทั้งหลาย ผ่านซาตานทั้งหลายที่มันหลอก มันลวงใจ แล้วมันหลอกลวงใคร หลอกลวงตัวเรานี้แหละ

เขาข้อโก่งกันเขาต้องมีเหยื่อไว้ให้ล่า ไ้เรากิเลสมันล่าหัวใจของตน ตัวเองไม่รู้จักทั้งนั้นนะ แล้วก็บ่น ทุกข์มากๆ นับถือพระพุทธศาสนา ทำบุญแล้วไม่ได้บุญ

เอ็งทำบุญแล้วเอ็งไปหากิเลสไป ทำบุญแล้วจะหาสิ่งที่จะต้องการไป แต่ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป บารมี ๑๐ ทศ อริฐานบารมี เราตั้งเป้าหมายของเรา เราอยากได้เป็นคนดีมาน้อยขนาดไหน ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ พระอุดมคุณธรรมฐาน ก่อนเข้าพรรษาถืออุตุงคฺวตร ตั้งสัจจะไว้ สัจจะอันนี้มันไม่เป็นอาบัติ แต่มันเสียสัจจะของตัวเอง

ถ้าเสียสัจจะ นี่ก็ฝึกหัดใจ เครื่องอยู่ของใจใจ ถ้าใจไม่ฝึกไม่หัดขึ้นมา มันจะเริ่มเติบโตขึ้นมาได้อย่างไร เวลาคุดจกกันก็ โอ้โฮ! เทียวตากเทียวถาง ไอ้พุทโธนี่โง่ๆ ทั้งนั้นนะ ไม่มีการศึกษา

เขาไม่กะล่อนอย่างเอ็งไป เขาซื่อสัตย์กับพระพุทธเจ้าเว้ย ไม่มีการศึกษาตรงไหน กำลังจะค้นหาตัวเองนี่ไป

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัติการศึกษามามากน้อยขนาดไหน ถ้าไม่ปฏิบัติ ไม่ได้หรอก ที่ศึกษามากๆ ทรงจำธรรมวินัย ทรงจำธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็ขายกินกัน โฆษณาชวนเชื่อ แต่ถ้าเป็นจริงไป ศาสนาเป็นยาเสพติด

ขอให้มันเสพแล้วให้มันติดจริง ๆ ขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริงเถอะ ใ้ที่มันเสพติด ๆ มันเป็นเครื่องมีนเมาทั้งนั้นนะ ธรรมเมา ไม่ใช่ธรรมะ เมาตัวเอง ตัวเองเมาจนหัวปักหัวปำ ยังไม่รู้จักรว่า มันเป็นธรรมเมา

แต่ถ้าเป็นธรรมนะ หูตามันสว่าง มันสว่างขึ้นมาไง พระในใจของตนสงบระงับ คีลสมาธิ ปัญญา ถ้ามีสมาธิ มีสมาธิขึ้นมาจะมีความสงบสุขใจ

วันพระ ๆ หาพระในใจของเราให้เจอ ถ้าหาพระในใจของตนให้เจอ หาเสนยาภ

เวลาหล่อพระ ๆ เอาเงินไปจ้างเขา เขาหล่อให้หมดนะ จะเอาสวยมหัศจรรย์ขนาดไหนก็ได้ จะปิดทองก็ได้ จะหล่อด้วยทองคำก็ได้ ตานี้ใส่เพชรนิลจินดา สุดท้ายแล้วก็ไปตั้งไว้เคารพบูชาคอยเซ็ดคอยถู

แต่ถ้าพระในใจนะ คีลของเราสงบสุข ถ้ามีคีลของเรา พระของเราจะแวววาวขึ้นมา ถ้าคีลของเราเศร้าหมอง พระของเราก็สกปรก ไม่ได้เซ็ดไม่ได้ถูมันไม่เคยดูแลอะไรมันเลยใจ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็นึกเอา ใ้โฮ! บรรลุธรรม ๆ

การว่าบรรลุธรรม เมื่อก่อนคนไม่กล้าพูดนะ ถ้าพูดว่าบรรลุธรรมจะเป็นคนบ้า

มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาก่อน มีคนไปถามหลวงปู่มั่นว่าท่านเป็นพระอรหันต์หรือ หลวงปู่มั่นท่านปฏิเสธ ท่านไม่บอกว่าจะจะเป็นพระอรหันต์หรือไม่เป็นพระอรหันต์ ท่านให้เห็นคุณธรรม คีล สมาธิ ปัญญา ตรงนั้นต่างหากที่จะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นพระอรหันต์

ถ้าให้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาได้ คีล สมาธิ ปัญญา มันต้องแวววาว มันต้องมีสัจจะมีความจริง ครูบาอาจารย์ของเราพูดคำไหนคำนั้นทั้งนั้นนะ แล้วจะมาลองของไม่ได้ ถ้าลองของขับออกไปเลยนะ เพราะนั่นนะไปหาครอบครัวของชาติาน

ถ้าครอบครัวของพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระธรรม ๆ พระธรรมคือคำอบรมป่มเพาะ คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นเป็นภาคทฤษฎีที่ศึกษามา เป็นการทรงจำ ๆ ว่าพระพุทธเจ้าพูดว่าอะไร พูดว่าที่ไหน แล้ว

พูดกับใคร แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นชาตान มันก็ว่ามันรู้มันเห็นขึ้นมา มันรู้ด้วยการ
ท่องจำใจ เวลาบริยัติแล้วปฏิบัติ

ปฏิบัติขึ้นมาละ เอาละ นั่งขึ้นมาละแสนเพี้ยเขียว เพราะอะไร เพราะชาตानของเรามัน
ต่อต้าน เพราะกิเลสของเรามันขับไล่ แล้วกิเลส ขิปปาภิญญา ผู้ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย เราก็อยากให้
เป็นอย่างนั้น ที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่ายเพราะจริตนิสัยของเขา เขาได้อบรมบ่มเพาะของเขามา เขา
ปฏิบัติมากี่ภพกี่ชาติของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖
อสงไขย ครูบาอาจารย์ที่ดั่งามขึ้นมาท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่านขึ้นมา มันเป็นแนวทางเดียวกัน
ใจ

คนเราเข้ากันโดยธาตุ โดยธาตุ โดยธาตุนี้ธรรมชาติเลย มันชอบอย่างนั้น ผลไม้ประเภท
ใด ปลูกแล้วมันจะเกิดดอกออกผลประเภทใด รดที่โคนต้น ผลออกที่ปลาย นี่ถ้ามันเป็นสัจจะ
เป็นความจริงใจ ต้นไม้คด

ต้นมันคดนะ โอ้โฮ! มันเลื้อยไปเลยนะ มันขึ้นไปคนละเรื่องเลยแหละ ต้นมันคด แหม! ต้น
มันคดเขยวนะ ศีลเราก็ศุญย์ให้ทานๆ ไม่ต้องให้ก็ได้ สมาริ ปัญญาไปเลย

เราเคยเห็นอย่างนี้เยอะมาก เพราะฝ่ายมหายาน เรื่องบุญกุศลเขาไว้ข้างหลัง ทานเป็น
เรื่องที่ไม่จำเป็น จำเป็นที่ภาคปฏิบัติอย่างเดียว แล้วปฏิบัติอย่างเดียว วิปัสสนาธุระ ถ้าวิปัสสนา
ธุระ มันมีครูบาอาจารย์ที่ต้องชอบธรรม ถ้าครูบาอาจารย์ถูกต้องชอบธรรมขึ้นมา องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นศาสดาใหญ่ เป็นผู้ที่วางธรรมและวินัยนี้ไว้

ทำไมท่านถึงวางเรื่องทานละ

พอเรื่องทานขึ้นมา จิตใจของคนมันตระหนี่ถี่เหนียว มันเห็นแก่ตัว มันยึดมันถือมันใน
หัวใจของตน ไส้สละทานๆ นี่แหละ สละทานๆ ขึ้นมา มันสละทานตระหนี่ถี่เหนียวอันนั้นใจ แล้ว
ฝังไว้ที่หัวใจๆ ฝังไว้ที่หัวใจ เพราะมันทำแล้วมันจะเป็นจริตนิสัยขึ้นมาใจ

แต่คนที่มันไม่ทำอะไรเลย มันก็เป็นเหมือนกับเตาไฟ มันมีสามเฒ่า ทาน ศีล ภาวนา มัน
มันคงของมัน นี่เอาสองเฒ่าก็พอว่าเราประหยัด เรามัธยัสถ์ เราทำได้รวดเร็ว เราทำของเราลัดสั้น

ตายหมดนะ เพราะหม้อข้าวหม้อแกงมันคว่ำลงมาไง ถ้ามันตั้งไว้ มันเสี่ยงอันตรายทั้งนั้นนะ ถ้าทำให้มันสุก มันก็ เออ! พออยู่ได้บ้างเป็นบางครั้งบางคราว แต่ส่วนใหญ่แล้วล้มละลายทั้งนั้นนะ

ทาน คีล ภาวนา สามเเล้า ถ้าสามเเล้าขึ้นมา แล้วเวลาให้ทานๆ ไม่ต้องว่าไปแข่งขันจะให้มากมายขนาดนั้น

สาธุการไปกับเขา การเสียสละให้ถนนหนทางกัน นั่นก็เป็นทานแล้ว แล้วเวลาทานในพระพุทธศาสนาไป ให้ธรรมเป็นทานประเสริฐที่สุด ให้ธรรมเป็นทานก็สอนให้เขาฉลาดนี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ให้วิชาการ นั่นก็ให้ทาน

แล้วทานทำไมต้องมาแข่งขันกันด้วยวัตถุ ด้วยไทยทาน ด้วยความยิ่งใหญ่ นั่นนะกิเลส มันบังเงา ถ้าคนที่เป็นธรรมๆ เขาทำได้ดิน จะให้มากให้น้อยไม่มีใครรู้ รู้แต่ผู้ให้ ทีนี้ผู้ให้มันจำเป็นต้องมีผู้รับ เพราะผู้รับนั้น ทานมันถึงสมบูรณ์ขึ้นมาไง แล้วทานนั้นเป็นเนื่อนาบุญของโลก

แล้วเนื่อนาของเรา ที่ดินดอน พลาญหิน หว่านเมล็ดพันธุ์ไปเถอะ มันจะขึ้นมา มันก็ขึ้นมาด้วยความขึ้น พอความขึ้นมันก็ตายหมดนะ แต่ถ้าเนื่อนาที่เป็นที่ลุ่ม ที่ดินดี ที่น้ำดี เราถึงแสวงหา ถ้าแสวงหานะ ผู้รับๆ ที่เป็นเนื่อนาดีนั้น นั่นก็ยึดมั่นถือมั่น มันเรื่องไร้สาระ

สิ่งที่เขาถวายทานๆ เป็นเรื่องของเขาทั้งนั้นนะ เพราะอะไร เพราะบุญกุศลมันตกที่นั่นไง ให้อะไรที่เหลือไทยทานมันกากเดน ของกากของเดน แล้วตาลูกตาวาวเขียววะ

ปฏิกาคห ผู้ให้ ให้อด้วยความเคารพ ผู้รับแล้วเป็นประโยชน์กับในพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ไม่ทำให้มันเสียหาย นั่นนะผู้รับที่ดีงาม

ฉะนั้น คำว่า “ทาน” ทานแล้วมีศีล มีศีลคือความปกติของใจ อย่างวันนีวันพระ วันโกน เวลาวันพระ วันโกน ครูบาอาจารย์ที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา วันพระ วันโกน เนสัชชิก ไม่นอนเลยสบายๆ เพราะปฏิบัติมาจนเป็นจริตเป็นนิสัย

ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง เข้าเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง วันพระ วันโกน ถ้าเป็นสัจจะ ก็ไม่ต้องบิณฑบาต ไม่ต้อง ๒๔ ชั่วโมง ทางสมณะเป็นทางกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมง

ไอ้เรานั่ง ๒ นาที่ จะตาย นั่งไปเจ็บปวดทั้งนั้นนะ

แต่ครูบาอาจารย์ อะไรมันเจ็บ ขอดูหน้าหน่อย หัวเข่ามันเจ็บ เนื้อมันเจ็บ หนังมันเจ็บ เอ็นมันเจ็บ มันไม่มีอะไรเจ็บหรอก เจ็บเพราะผู้รู้มันโง่ เสวยไง มันเสวยอาการอย่างนั้น พอเอา เสวยอย่างนั้นแล้ว แล้วยิ่งสิ่งใดที่มันกระเพื่อม อยากรู้ อยากเห็น โอ้ย! มันเจ็บ มันจะเจ็บแล้ว แหละ ไอ้โฮ! เจ็บกว่าสองเท่า

พุทโธๆ เจ็บ เจ็บก็เรื่องของมัน ภูไม่เจ็บกับมัน ภูฉลาด ภูมีสติปัญญา เพราะอะไร เพราะ หัวเข่ามันเจ็บไม่เป็น เนื้อหนังมันสามันเจ็บไม่ได้ ผู้รู้ต่างหากที่มันเจ็บ เจ็บกาย เจ็บใจ มันอาศัย กาย แล้วผู้รู้มันโง่ มันไปเสวยอารมณ์ มันไปยึดมันถือมัน มันก็เจ็บ แล้วเวลามันสะดวก เวลามัน ปลอดภัย ทำไมไม่ชมว่าบุญบ้างละ นี่มันเป็นบุญเป็นกุศล

ทุกข์กาย ทุกข์ใจ กาย โดยทางการแพทย์ เวลานั้นแล้วเลือดลมมันไม่สะดวก มันก็เป็น ธรรมดาของมัน ธรรมดาของมันไง เพราะเลือดลมมันเดินไม่สะดวกไง แต่โดยธรรมชาติ เวลาจิต ที่มันมีสติปัญญาไง เลือดลมมันไม่มีชีวิต ไอ้ผู้รู้มันโง่ต่างหาก มันไปเสวยมัน พอผู้รู้มันรวมลง นั่งไปเถอะ ๗ วัน ๗ คืนสบายๆ ไม่รับรู้อะไรหรอก ถ้าเป็นนะ

แต่พระในหัวใจ ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ มันทะลุปรุโปร่งหมดนะ มันเป็นอาการ อันหนึ่ง แล้วหัวใจนี้มันโง่เขลาอันหนึ่ง ผีกัดหัดปฏิบัติจนมันฉลาด จนมันรู้เท่าทัน แล้วจิตมันสงบ ได้ แค่จิตสงบนี้ปกติสุข นี่เรื่องสัมมาสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา ยังไม่ได้เกิดเลย

พระพุทธรักษา ทางสายกลางในพระพุทธรักษา ผีกัดหัดใช้สติใช้ปัญญา

ปัญญาเกิดเองเป็นปัญญาโลกๆ ทั้งหมด ปัญญาเกิดเองเป็นปัญญากิเลสมันหลอก ปัญญาเกิดเองเป็นปัญญากิเลสมันพลิกมันแปลง แล้วไอ้คนโง่ จิตมันโง่ ก็เชื่อมันไปไง

แต่ถ้าปัญญาสัจจะความจริง เกิดจากจิต จิตผีกัดหัดใช้สติปัญญาจากศีล สมาธิ ผีกัดหัดใช้ ปัญญา เวลาปัญญามันเกิดนะ เกิดธรรมจักร จักรในหัวใจได้เคลื่อนแล้ว

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักขุ ๗ ทเวดา อินทร์ พรหมส่งข่าวเป็น ชั้นๆ ขึ้นไปเลยนะ ธรรมจักรได้เคลื่อน ธรรมจักรนี้เป็นสัจจะความจริง ไม่มีใครต่อต้านได้ มาร ตายเรียบเลย ลูกมาร หลานมาร เหลนมารนะ พ่อมาร ลูกสาวมาร พญามาร

ถ้าฝึกหัดปฏิบัติโดยซื่อสัตย์จริง มีครูบาอาจารย์ที่ดั่งามคอยอบรมบ่มเพาะ พระในใจของตน โดยมาร โดยแสง โดยความพิสดาร มิ่งตายอยู่นั่นแหละ เพราะมันไม่ใช่เป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคือปกติสุข มีพลังของมัน แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา มีเฉพาะในพระพุทธศาสนา

ทางสายกลาง สายกลางในพระพุทธศาสนา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมาฟื้นฟูขึ้นมา เป็นประจักษ์เป็นพยาน ลูกศิษย์ลูกหา เห็นไหม เวลาท่านพูดถึงหลวงปู่ขาว

“หมู่คณะจำชื่อไว้วันะ เราได้สนทนาแล้ว”

คือได้ตรวจสอบแล้ว

ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านตรวจสอบเพราะอะไร เพราะคนที่แสวงหาหาความจริง แสวงหาครูบาอาจารย์ที่ดั่งาม แล้วให้ครูบาอาจารย์ที่ดั่งามชี้แนะ เพราะเราก็มีของเรา เราก็เห็นของเรา เราก็ระยำตำบอนของเรา เวลาไปเจอเป็นสัจจะความจริง ไร่ระยำตำบอนนั้นมันง่าย แล้วไร่ระยำตำบอนนั้นมันชักลากออกไป แล้วไ้ความดีละ ไ้ความสงบสุข ไ้เป็นสัมมาสมาธิ เป็นสัจจะเป็นความจริง เอ็งรู้จักไหม

ไม่รู้จัก ไม่เคยเห็น ภาวนาไม่เป็น เอวัง